

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента кафедри філософії і освіти дорослих Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Просіної Ольги Володимирівни

на дисертаційне дослідження **СЯ ГАОЯН**

на тему "**Методика поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики у процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін**",

поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

Детальний аналіз дисертації СЯ ГАОЯН "Методика поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики у процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін" дозволяє сформулювати наступні узагальнені висновки щодо актуальності, ступеня обґрунтованості основних наукових положень, висновків, рекомендацій, достовірності, наукової новизни, практичного значення, а також загальної оцінки роботи.

Актуальність теми дисертаційного дослідження

На початку ХХІ століття потреба оновлення змісту освіти на всіх її ланках актуалізувала інтеграційні процеси, які не лише стали пріоритетним напрямом загального розвитку, але й набули характеру конкретного шляху реалізації завдань, спрямованих на формування цілісної особистості, яка здатна мобільно і оптимістично адаптуватись у змінюваному світі.

У школах України впроваджується інтегрований курс «Мистецтво», практична реалізація цього курсу потребує підготовленості учителів музики до втілення інтегрованого підходу в освітній процес. У Китаї також відбувається реформування музичної освіти, яка інтегрується в європейську освітню систему. Дослідження основ поліхудожньої підготовки студентів у педагогічних університетах України може стати підґрунтям для реалізації такої підготовки і в Китаї.

Доводячи актуальність дослідження дисертант спирається на законодавчо-нормативні документи різних країн, зокрема України (Закони України «Про освіту», «Про культуру», державні освітні стандарти,

концептуальні документи «Нової української школи», Концепція та Комплексна програма художньо-естетичного виховання в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах та ін.) та Китаю (Закон про обов'язкову освіту в КНР, Програма реформи предметів у сфері базової освіти, План дій для активізації освіти назустріч ХХІ століттю, щорічні доповіді про розвиток загальнодержавної освіти та ін.).

Важливість впровадження поліхудожнього підходу в навчанні мистецтва підкреслюється у документах, на які дисертант посилається в дослідженні: ЮНЕСКО (Конвенція про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження (Париж, 2005), Дорожня карта мистецької освіти (Лісабон, 2006), аналітичні доповіді в межах проекту ЮНЕСКО/МФГС, 2012-2013) стосовно - стану мистецької освіти (Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Таджикистан, Україна).

Отже, викладені дисертантом аргументи переконують в актуальності та своєчасності даного дисертаційного дослідження, предметом якого є "педагогічні умови, методи, форми поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в процесі вивчення музично-теоретичних курсів ІМ та АМТ" (С. 23).

Основні наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, ступінь їх обґрунтованості та достовірності

Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова і є складником комплексного дослідження з теми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення фахової підготовки вчителів музики» (протокол № 5 від 26 грудня 2016 р.).

Детальне ознайомлення з текстом дисертації Ся Гаоян дає підстави стверджувати, що підхід дисертанта до розробки методики поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики у процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін відзначається фундаментальністю та ґрунтовністю дослідження. Дисертація базується на ретельному аналізі науково-методичної літератури (проаналізовано 207 джерел), добре структурована та характеризується логічністю викладу матеріалу.

Вірогідність та обґрунтованість отриманих результатів забезпечуються методологічними та теоретичними засадами вихідних положень дослідження, відповідністю застосованих методів поставленій меті та завданням, а також позитивними результатами впровадження основних результатів дослідження.

Варто також відзначити й обґрунтованість наведених дисертантом висновків, що базуються на грамотному використанні теоретичних, діагностичних, емпіричних та експериментальних методів досліджень.

Наукова новизна дисертаційного дослідження

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, слід зазначити про наступні результати, що мають вагому наукову новизну, а саме:

- *вперше* теоретично обґрунтовано комплекс педагогічних умов поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики у процесі вивчення МТД в єдиності базової (насичення поліхудожнім компонентом змісту навчальних програм з ІМ і АМТ та їх інтегрування з іншими фаховими дисциплінами) та підпорядкованих (поліхудожня педагогізація процесу опанування змісту курсів ІМ та АМТ; праксеологічне посилення опанування поліхудожнього змісту курсів ІМ та АМТ; актуалізація поліхудожньої спрямованості позааудиторної діяльності майбутніх учителів музики); розроблено методику поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики з використанням потенціалу курсів ІМ та АМТ, яка спрямована на реалізацію

педагогічних умов, в єдності етапів (мотиваційно-інформативного, набуття операціонально-інтерпретаційних умінь, художньо-комунікативного, рефлексивно-самокригувального) та методичних блоків; розроблено *критерії* (когнітивно-асоціативний; ціnnісno-мотиваційний; операційно-діяльнісний), відповідні *показники* до них та схарактеризовано *рівні* поліхудожньої підготовленості;

- уточнено сутність *поліхудожньої підготовки* майбутніх учителів музики в контексті вивчення МТД як процесу музикоцентричного художнього пізнання; сутність *поліхудожньої підготовленості* майбутніх учителів музики (інтегральна особистісна якість як комплексний результат поліхудожньої музикоцентричної підготовки, що охоплює музичну і загальнохудожню свідомість, в якій актуалізовано поліхудожній вектор пізнання музичного мистецтва та творів інших мистецтв, та здатність поліхудожньої діяльності на основі музичної); *структурну* поліхудожньої підготовленості студентів-музикантів (когнітивний, емоційно-ціnnісний, мотиваційний, праксеологічний компоненти); *поліхудожній потенціал* МТД із провідною позицією курсів ІМ та АМТ;

- подальшого розвитку набули положення про домінантні педагогічні *принципи* поліхудожньої підготовки; потенціал МТД у фаховій підготовці майбутніх учителів музики; форми та методи поліхудожньої підготовки, які конкретизовані щодо специфіки вивчення музично-теоретичних курсів ІМ та АМТ.

Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення роботи полягає у розробці: методичних зasad поліхудожньої підготовки як складника фахового становлення майбутніх учителів музики під час вивчення МТД. Результати дослідження можуть бути використані в освітньому процесі педагогічних університетів для оновлення змісту навчальних програм («Історія музики», «Аналіз музичних творів», «Сольфеджіо», «Гармонія», «Поліфонія», «Художня культура з методикою

викладання», «Оркестровка», «Інструментознавство», «Народознавство», «Клас вокалу», «Практикум за кваліфікацією» для магістратури, «Хоровий клас», «Оркестровий клас», «Методика музичного навчання», «Лекторський практикум» для магістратури), під час педагогічної практики, в самостійній науково-дослідній роботі студентів мистецьких факультетів педагогічних університетів, у системі післядипломної педагогічної освіти для підвищення рівнів науково-теоретичної та методичної підготовленості вчителів музичного мистецтва.

Аналіз змісту дисертації

Дисертація складається із анотації, вступу, трьох розділів, висновків за розділами, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі переконливо та з достатньою повнотою обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження; чітко визначено мету. Об'єкт, предмет, методи дослідження відповідають меті й завданням дослідження, завдання теоретичного та практичного характеру сформульовано чітко й конкретно.

У *першому розділі – «Теоретичні основи дослідження поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики у процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін»* – проаналізовано естетико-філософські та психолого-педагогічні джерела з проблеми поліхудожнього підходу до мистецької освіти, уточнено сутність поліхудожньої підготовки майбутнього вчителя музики (стор.49) та поліхудожньої підготовленості (стор.50) як результату зазначеного процесу, розкрито поліхудожній потенціал МТД, зокрема визначено ієархію дисциплін, через взаємодію яких найбільш цілеспрямовано розкривається поліхудожній потенціал (стор 62.).

У *другому розділі – «Методичні засади поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін* – детально розкрито компонентну структуру поліхудожньої

підготовленості майбутніх учителів музики (стор. 94-96). Заслуговує на увагу та схвалення ґрунтовно розроблений діагностувальний інструментарій для виявлення стану досліджуваної якості у майбутніх учителів музики в контексті вивчення МТД (критерії, показники, рівні) Зв'язок структурних компонентів і критеріїв поліхудожньої підготовленості майбутніх учителів музики представлено наочно на Рис.2.1. (стор 98). Визначено педагогічні умови (стор 113), крім того логічно вибудовано комплекс, в якій перша педагогічна умова позиціонується як базова, решта їй підпорядковуються (або конкретизують, забезпечують) (стор114) Виокремленні принципи (стор.120) сприяють оптимізації впровадження методики поліхудожньої підготовки. У п. 2.3. ґрунтовно розкрита комплексна методика поліхудожньої підготовки, яка охоплює форми і методи педагогічної роботи, які впроваджувалась за конкретним алгоритмом.

Прослідовується чітка логіка у розроблені відповідно етапам форм і методів, які організовувались за *методичними блоками* (виявлення творів зі змісту курсів ІМ та АМТ, які доцільно збагатити поліхудожнім змістом; визначення способів поліхудожнього використання музичних творів з курсів ІМ та АМТ у навченні майбутніх учнів; демонстрація поліхудожніх інтерпретаційних умінь на заняттях музично-теоретичного циклу дисциплін; визначення заходів поза аудиторної діяльності для збагачення поліхудожнім змістом на основі творів з курсів ІМ та АМТ) (стор. 129). Вдало дібрани відповідно етапу і методичному блоку форми і методи, які спрямовують на реалізацію конкретної педагогічної умови із дотриманням наскрізних освітніх *векторів* – психолого-педагогічного, організаційного, мистецько-методичного.

Усі етапи педагогічного експерименту автором детально охарактеризовано. Опис педагогічного експерименту, а саме логіка подання його матеріалів, процедура збирання емпіричних даних, перевірка їх достовірності заслуговує на схвалення. Експериментальна перевірка розробленої методики виявила її дієвість та ефективність.

Висновки дослідження є чіткими та вагомими, сформульованими відповідно до поставлених завдань та результатів проведеного дослідження.

Повнота викладення наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях

Основні положення дисертації опубліковані в 8 (з них 7 одноосібних) наукових працях, з них: 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття в закордонному виданні.

Обсяг друкованих робіт та їх кількість відповідають вимогам МОН України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук.

Загалом, слід зазначити, що дисертація є завершеною науковою роботою, в якій отримано нові наукові результати, що мають теоретичне та практичне значення.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації

Дисертація та автореферат Ся Гаоян підготовлені та оформлені у відповідності до вимог, що ставляться МОН України. Структурна побудова і зміст автореферату ідентичні основним положенням дисертації. Наукові положення, висновки й рекомендації, наведені в авторефераті дисерантки, належним чином розкриті та обґрунтовані в рукописі дисертації.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційного дослідження

Оцінюючи в цілому позитивно кандидатську дисертацію Ся Гаоян, слід зробити окремі зауваження, які дисерант зможе виправити у своїй подальшій науковій роботі:

✓ У п. 1.1. «Поліхудожня підготовка майбутніх учителів музики як науково-педагогічна проблема» ґрунтовно описані наукові підходи українських, російських, китайських науковців щодо проблеми психолого-педагогічних зasad феномену поліхудожності, на наш погляд цінним для дослідження було б розглянути думки науковців й інших країн світу, які досліджують дану проблематику.

✓ На С.126 дисертантом зазначено, що «для реалізації обґрунтованих у п. 2.2 педагогічних умов із дотриманням виокремлених педагогічних принципів логічно методику поліхудожньої підготовки подати за етапами та організувати у блоки, що за допомогою доцільного добору методів і форм реалізують кожну педагогічну умову у вертикальному (за етапами всередині кожного блоку) та горизонтальному (за блоками) вимірах». Ми погоджуємося з такою логікою, але вважаємо, що було б доцільно спершу описати більш детально методику поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін, де більш ґрунтовно розкрити особливості та специфіку набуття необхідних знань, умінь і навичок для поліхудожньої підготовленості студентів.

✓ На нашу думку варто було б підсилити методику поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики у процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін використанням інформаційних технологій в навченні, це б сприяло здійсненню диференціації освітнього процесу, розкриттю творчого потенціалу студентів, дало б додаткові можливості для поліхудожньої педагогізації процесу опанування змісту курсів історії музики тощо.

Вказані вище зауваження не принципові і не зменшують наукову новизну та практичну цінність результатів, наведених у дисертаційній роботі.

Загальна оцінка дисертаційного дослідження

За актуальністю, новизною, обсягом і достовірністю одержаних результатів, науковим та практичним значенням дисертаційна робота "Методика поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики у процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін" відповідає п. 9, 11, 12 "Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567, а її автор Ся Гаян заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри філософії і освіти дорослих
Центрального інституту
післядипломної освіти
ДЗВО «Університету менеджменту освіти»

O.V. Просіна

підпис
ЗАСВІДЧУЮ:
Нач.від.роботи з персоналом